مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی

پښتو ژباړه: رحمت آریا ۲۰۲۴/۰۴/۱۷

د افغانستان سیاسي - تأریخي - جغرافیوي ژورنال
شپږم ټوک

۳۶۷ مه پرله پسې برخه

کابل
او د افغانستان سویل – ختیځ

ایدیت:
ډاکټر لودویگ آدمک

AKADEMISCHE DRUCK- u. VERLAGSANSTALT
GRAZ – AUSTRIA

1985

پـلـتـنـي: یا پـَـتـَـنـي: [1]: ۲۱ – ۳۳، ۵۲ – ۶۸ «ج»: دا په زرمت کې د بند او سلطاني تر منځ له بند څخه ۱۱ مایله او له سلطاني څخه ۱۵ مایله لیرې یو کلی دی. استوګن وګړي: تاجیکان. له دې ځایه هر ډول اړتیا توکي تر لاسه کیدای سي خو سون توکي کې په کې په قلت موندل کـېـږي. ځمکه ئې مخ خلاصې او همواره ده؛ دلته «وحشي او د اوږدو کږو ښاخونو لرونکي دنګ وحشي پسونه» [2] او غرڅې پریمانه موندل کـېـږي. له دې ځایه د جلګې سیند ډېـر لیرې نـهٔ دی. د دې کلي اوبـهٔ ښې او د اوبو له چینو او د «پلت» یا «سَرَف زي» له سیند څخه دي. (براد فوټ، مک لین)

پالتو: سیند: [3]: ۳۱ – ۳۲، ۲ – ۶۸ «الف»: دا یو سیند دی چې په همدې نوم له یوهٔ کوتل څخه راپورته کـېـږي او د کټواز له منځه په تـېـریدلو ځان د آب ایستاده جهیل ته رسوي؛ دا اوبـهٔ د خپل بهیر په اوږدو کې تریو بخوني دي؛ د سیند غاړې په هیڅ ځای کې له ۴ فیټو لوړې نـهٔ دي او د سیند ارتوالی ئـې ۲۰ فیټه او ژوروالی ئـې ۱ فیټ دی. ویل کـېـږي چې د پالتو کوتل سخت دی او له زرمت څخه د خروټو تر سیمې پورې د ګړنګونو او کمرونو له منځه په غرونو کې او د «دوه ګومل» [4] له سیمې څخه تیر سوی دی. ووګورئ: کوتـنـي [5] (براد فوټ) اوسنی نقشې د «پوتی شیله» [6] نوم ښیي. (لودویګ آدمک)

[1] -PALTANAI or PATANAI
[2] -urial
[3] -ALTU
[4] -Dwa Gumal
[5] -Kotanni
[6] -Putay Shilah

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزي ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

پالو: [7]: ۵۹ – ۳۴، ۱ – ۶۸ : دا د بامیان په ولسوالي کي د «غندک کوه» [8] په یوهٔ مهمیز کي یو کوتل دی. دا کوتل خپل نسبي اهمیت لري، د دې کوتل په کارولو سره کیدای سي د بامیان – آق رباط پر سړک باندي فشار راتیټ سي خو په دې لاره باندې د توپونو تېـرول ناشوني ښکاري. دا کوتل له قلعهٔ سرکاري ۲/۱ – ۶ مایله پورته د خواجه علي زیارت ته نېـږدې پیل او په شمال لور کي په غرونو ورخېـږي او ځان تر چشمه پالو پوري رسوي او د آق رباط د سویلي کوتل د سویل په ۲/۱ – ۳ مایلی کي د «تـنګي موشان» [9] په سرکي عمومي عادي سړک ورسره یو ځای کـېـږي. (اې. بي. سي)

پلون: [10] : ویل کـېـږي چي دا د آجرستان په لویدیځ کي کومه دره ده.

* **پامي**: [11] : ۲۳ – ۳۴، ۵ – ۶۸ «ن»: دا د میدان په ولایت کي د «شیخا» [12] په ختیځ کي د «درهٔ جلګه» [13] د یوې څانګي په اوږدو کي یو کلی دی.

* **پناګیر**: [14]: ۳۹ – ۳۲، ۱۳ – ۶۸ «ن»: دا د غزني د ولایت په سویل کي د خوشامند د سویل لویدیځ په څو مایلی کي یو کلی دی.

پانه: یا : پاڼه : [15]: ۶ – ۳۳، ۱۹ – ۶۸ «ن»: دا د غزني په ولسوالي کي یو کلی دی چي تقریباً ۵۰۰ اندړ غلزي په کي میشت دي. له دې ځایه د یوهٔ کوچني پوځي ځواک لپاره اړتیا توکي ښایي تر لاسه سي. دلته د غونډیو پر سرونو باندې د شپنو او لوهاني سوداګرو کـېـږدی ولاړې دي چي په ژمي کي دلته راکډه کـېـږي. دوی خپلي اوبـهٔ همدلته له یوهٔ کاریز څخه تر لاسه کوي. (براد فوټ). په دې نوم یو بل ځای د غزني په سویل کي د «سردِه رود» [16] په اوږدو کي په ۱۷ – ۳۳، ۳۱ – ۶۸ «ن» کي موقعیت لري.

پناه: کوهٔ پناه: دا د بهسودو په سیمي کي یو منځغری یا میان کوه دی چي «برجي ګي بهسود هزاره ګان» [17] په کي دیره دي.

* **پنډک**: [18]: دا د پروان په ولایت کي د غوربند د یوې څانګي په اوږدو کي د «یخ درې» په سویل کي یو کلی دی.

پنده ناو: وګورئ: زرسنګ

پـنـدټ: [19] :دا په کافرستان کي یو کلی دی چي د کونړ پر پوله واقع او ویل سوي چي د درې په منتهی الیه کي د یوې هوارې دښتي په خط الرأس کي واقع او ۱۰۰۰ کورونه په کي دي. (میسن)

پاندو: [20] :دا د سیاه پوش کافرانو یوه قبـیـله ده چي پخوا د «پوهان» [21] په درې کي میشت ول او اوس د (مل) (الیشنګ) [22] د درې په ختیځې برخي استوګنه ده. دلته دا قبـیـله څو کلي لري په دغو نومونو :

Pandu	پاندو	Mukiwati	موکي وتي
Parmahwal	پر مهوال	Nioli	نیولي
		Teiliu	تیلیو

د دې قبـیـلي ډېـر لږ کسان د اسلام په دین مشرف سوي دي. (راورتي)

[7] -PALU
[8] -Ghandak Koh
[9] -Tangi Mushan
[10] -PALUN
[11] -PAMI
[12] -Shika
[13] -Dara -i- Jelga
[14] -PANAGIR
[15] - PANAH or PANNAH : ددې نوم مخې ته ئې (پناه) لیکلي دي. – زه ژباړونکی ئې د پاڼي په ډول لولم. - ژ

[16] -Sardeh Rud,
[17] -Burjigai Besud Hazaras
[18] -PANDAK
[19] -ANDIT
[20] -PANDU
[21] -Pohan
[22] -Mel (Alishang)

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پاز والي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولـئ

* **پنج آب:** يا: پنج آو: [23] : ۲۳ – ۳۴، ۱ – ۶۷ : پنج آب د باميانو د ولايت يوه ولسوالي ده چې ۱۵۲۶ کيلومتر مربع مساحت لري او د وګړو شمېـر ئې چې بزګرې پرګنې دي د ۱۱۶۱۹ تر ۱۵۲۳۹ تـنو تر منځ اټکل سوی دی. دا ولسوالي له لويديځ لوري له «لال و سرجنګل»،[24] له شمال لوري له يک ولنګ، له شمال ختيځ لوري له «باميام؟» [25] له ختيځ لوري له «دِۀ بهسود» [26] او له سويل لوري له «ورس» [27] سره کرښه لري. پنج آب تقريباً ۲۷ کلي لري چې ۱۳ کلي ئې له ۵۰۰ تـنو ډېـر استوګن وګړي. لري. لنډ مهالې مجلې دا کلي په لاندې ډول ليست کړي دي :

تگاب ِ برگ ِ سفلی		Tar Bulaq	تربولاق	Piyazan	پيازان	Akhzarat	آخ زرت
خم ِ مارگه «مارگـۀ سفلی»		خوردک تخته		تگاب ِ برگ ِ عليا		Tagab -i- Barg -i- Sufla	
Ghar Ghari		غار غاري	غرغري	Daraz Qol	دراز قول	Kham- i -Marga (Marga -i- Sufla)	
Marga -i -Ulya (Marka -i- Ulya),		مارگـۀ عليا «مارکـۀ عليا»		Gandab	گنداب	Tara Pus	تره پوس
نيل قول «نگول»		Narges	نرگس	Guhdar	گهدر	Miyan Kawak	ميان کاواک
Anak -i- Neqol		آنک ِ نيقول		Tukhak	تخک	Nilqol (Negol)	
Sang-i-Mashaf,		سنگ ِ مشاف		Hesarak -i- Neqol		حصارک ِ نيقول	
Kerani	کراني	Miyana Deh	ميانه دِۀ	Sewak -i- Neqol		سيوک نيقول	
سديز «سگديز»		Targhi	ترغي	Sar -i- Neqol		سر ِ نيقول	
Khum	خـُم	Godar	گودر	Paye Bun	پی بن	Sadiz (Sagdiz)	
		Sar -i- Darakhtan		سر ِ درختان		قريـۀ جان محمد	

پنج آب: پنجاو: دا د دايزنګي هزاره په سيمې کې يو لوی کلی دی. په دې نوم دوه نور کلي په ۲۲ – ۳۴، ۱ – ۶۷ «الف» او ۱۵ – ۳۴، ۵۲ – ۶۶ کې موقعيت لري. (لودويګ آدمک)

پنج آب: پنجاو :لوړوالی: ۹۲۰۰ فيټه. دا د دايزنګي هزاره ګانو په سيمې کې د دمې نيولو يو ځای دی چې سرای هم لري.

پنج آسيا: دا د هلمند د سيند د ښې غاړې په اوړدو کې يو کلی دی. کيدای سي دا هماغه پنج آسياب وي چې په ۲۱ – ۳۴، ۷ – ۶۸ «ج» کې موقعيت لري. (لودويګ آدمک)

پنج فيلان :دا د بابا د غرۀ په يوۀ لوړ مهميز کې يو کوتل دی چې د «کالو» [28] له منځغري څخه د باميانو تر درې پورې سړک وربانديې تېـرېـږي. کوتل ته د ختلو لاره چې له «گمبت» [29] څخه پيل کـېـږي ډېـره ستوغه نـۀ ده خو په خپله کوتل د حاجي ګک د کوتل په پرتلې لوړ دی. د کوزيدلو لاره د پورته کيدلو د لارې په پرتلې ډېـره سر خوړې ده؛ له دې پرته نور ټوله لاره د زغم تر کچې ښه لاره ده او د اوښانو د تګ لپاره مناسبه ده. د پنج فيلانو په کلي کې چې له ګمبت څخه ۵ مايله ليرې دی د تاجيکانو ۱۵ کورونه دي. له ګمبت څخه تر «قلعـۀ توپچي» [30] پورې، دا باميانو دره ۱۰ مايله ارته ده. (عطاء محمد)

پنج پای: دا د آجرستان د پولادا هزاره ګانو يوه څانګه ده.

پنج پای: ۲۹ – ۳۴، ۱۳ – ۶۸ «ج»: دا په خروار کې يو کلی دی چې د يوسف خيلي غلزيو ۸۰ کورونه په کې ودان دي. (ګريسباخ)

* **پنج پای**: ۳۹ – ۳۴، ۱۸ – ۷۰ «ن»: دا د لغمان په ولايت کې د تره خيلو په ختيځ کې د الينګار په درې کې يو کلی دی.

[23] -PANJAB Or PANJAO
[24] -Lal wa Sarjangal
[25] -Bamiam
[26] -Deh Behsud
[27] -Waras
[28] -Kalu glen
[29] -Gumbat
[30] -Kala Topchi

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

پنج پای: وګورئ: اوټ پور [31]

پنجشیر: ۳۰ – ۳۵، ۵۱ – ۶۹: دا یوه دره ده چې اوبـهٔ ئـې د پنجشیر په سیند کې راتوليـږي؛ د پنجشیر سیند د خاواک کوتل ته نیـږدې د هندوکش په سویلي ډډو کې سر راپورته کوي. وروسته له دې چې بې شمـیـره ویالې، خوړونه او سیندونه ورسره یو ځای سي، چې د غوربند او «شکار درې» [32] سیندونه ئـې مشهور سیندونه دي، د پنجشیر سیند د کابل سیند ته ورغوځي. د درې پورتـنـی برخه د منځغري په توګه توصیف سوې چې ارتوالی ئـې له ۲۰۰ یارډو تر ۴/۱ – ۱ مایل پورې توپیر مومي. په دې درې کې بې شمـیـره کلي سته او هم غنم، وربشې، مالوچ او شولې تر ډیـره کرل په کې کـیـږي ؛ تر څنګ ئـې د زرد آلو، توتو او چارمغزو بې شمـیـره ګڼ بڼونه هم لري، د میوو دا ونې تقریباً تر هر کلي راتاو دي. د میوو دغه بڼونه د بار وړونکو څارویو د تـیـریدلو لپاره لویې موانع جوړوي.

سره له دې چې د پنجشیر مناظر د سترګو د لید له منظره محدود دي خو نرم او ښکلي دي. د ناهموارې سرې بخونې سطحې پر مخ ئـې د استوګنې کورونه چې ټینګ دیوالونه لري جوړ سوي دي، د دغو کورونو مربع ډوله کلک برجونه د هرې غونډۍ پر سر لیدل کـیـږي؛ د ونو او پاڼو موسکا او د میوو تک شنـهٔ بڼونه د کرنیزو پټیو په شان تر هر کلي راتاو دي.

پنجشیریان د ښو سرتـیرو په توګه ډیـر شهرت لري. د ګوډ تیمور له وخته وروسته پنجشیریان تر ډیـرو وختونو پورې د کابل د سلطنت له ډیـریو پرله پسې سلاطینو څخه مستقل ول او په دې توګه دا دره تل مدام د غیر طبیعي جګړو او شخړو ډګر وو. پنجشیریانو دوست محمد خان د خپل واکمن په توګه ومانـهٔ خو د امیر خزانې ته ئـې هیڅ شی ورنـهٔ کړل.
د دوی وسلې چخمخي توپک او د افغانانو «پښتنو – ژ» په شان چړو ته ورته اوږدې تورې دي.
پنجشیریان د ډیـریو کوهستانیانو په شان عمدتاً تاجیکان دي.
دوی سني مسلمانان دي، د دوی له مسلمان کیـدلو څخه ډیر وخت نـهٔ تـیـریـږي او په دین کې په شدت متعصب دي.
ویل کـیـږي چې پنجشیریان د بابر له وخته مخکې کافران ول.
د پنجشیریانو په منځ کې یو شمـیـر جولاګان سته چې ټوکران اوبي خو پنجشیریان خپلې جامې د کابل له بازار څخه ترلاسه کوي. سره له دې پنجشیریان په پارسي خبرې کوي خو په «پشه یي» ژبې هم پوهیـږي.
ښاغلي میسن وايي چې پخوا په پنجشیر کې د سپینو زرو یو کان وو.
هغه کوتلونه چې له پنجشیر څخه په هندوکش کې اندراب ته تللي دي دا دي :

خاواک		رجک	Rejak	تیل	Til	زُوریه	Zuria
پرندیو	Parandev	ارزو	Arzu	شوبه	Shoba		

ویل کـیـږي چې د پنجشیر په سر کې د پریان له منځغري څخه پینځه سړکونه تللي دي:

۱	شمال لویدیځ لور ته د « چـُـنډُک کوتل Kotal Chunduk» له لارې تر خوست پورې
۲	د منځغري له پاسه د «ناوک کوتل Nawak Kotal» پورې او له هغـهٔ ځایه تر «انجمن Anjuman» پورې
۳	د «چمار Chamar» د کوتل له سره د غرونو له منځه تر کافرستان پورې
۴	د پریان له چاردهي څخه سړک د «وریاج کوتل Wariaj Kotal» له لارې تر کافرستان پورې
۵	د پریان له چاردهي څخه سړک د «اریوح Arioh » له لارې تر کافرستان پورې

په ۱۸۸۶ز کال کې د پنجشیر سړک د باروړونکو اوښانو د تګ لپاره مناسب نـهٔ وو خو کچرې وربانديې تللې؛ له همدې نیتې راوروسته کیدای سي په دې لارې باندې کار سوی وي او اوس به ښـهٔ سوی وي ځکه چې ویل کـیـږي د خاواک کوتل د عرابه لرونکو وسایطو د تګ لپاره عملي دی. (میتلند، شهزاده تیموس، وود، میسن، لیچ)
لاندې په دې دره کې د کلیو او د بـیـلو سویو منځغرونو لیست وړاندې کـیـږي؛ دا لیست د پنجشیر د درې له سر څخه د هغـهٔ ټکي تر ګاونډ پورې جوړ سوی چې دره د چاریکار په سړک سره پای مومي؛ لاندني نومونه د شهزاده تیموس د راپور له مخې اخیستل سوی دی :

د کلي نوم		د کورنیو شمـیـر	استوګن وګړي	
چپ چي کاني	Chapchi Kani	۲۰ کورنی	تیلي هزاره ګان	Tili Hazaras

---

31 -UTPUR

32-Shakar Dara

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولـئ

خاواک		۱۲ کورنۍ	سیدان او غلزي
د پریان منځغری		۳۰۰ کورنۍ	تاجیکان
تیل «ختیځواله»	Til	۹۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
هـَـودَک	Haodak	۵ کورنۍ	تیلي هزاره گان
دشتِ رواټ	Dasht-i-Rewat	۱۳۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
غنچو	Ghanchu	۲۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
سفید جیر؟ چهر؟	Safedjir	۱۵۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
مته	Matah	۵۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
خنج	Khinj	۱۰۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
جرویش	Jarwesh	۱۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
برجیمن	Burjyman	۲۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
خارو	Kharu	۶۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
پُش	Push	۱۲ کورنۍ	تیلي هزاره گان
پَـــش غور	Pashghur	۱۰۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
مرز	Marz	۲۰۰ کورنۍ	تیلي هزاره گان
شاهبه	Shahbah	۱۲ کورنۍ	تیلي هزاره گان
دره هزاره	Hazara Dara	۵۱۰ کورنۍ	هزاره گان
		۳۱۰ کورنۍ	تاجیکان
برک / بارک	Barak	۲۰ کورنۍ	تاجیکان
آرو	Aru	۱۵ کورنۍ	تاجیکان
سنگانه	Sanganah	۵۰ کورنۍ	تاجیکان
آستانه	Astana	۸۰ کورنۍ	تاجیکان
وت قول	Watkol	۳۰ کورنۍ	تاجیکان
ملاسپور	Mulaspur	۴۰ کورنۍ	تاجیکان
ناوه لیچ	Nawalich	۲۰ کورنۍ	تاجیکان
جنگلک		۱۰ کورنۍ	تاجیکان
منجه کور	Manjakor	۸۰ کورنۍ	تاجیکان
دادا خیل	Dada Khel	۳۰ کورنۍ	تاجیکان
ساته	Sata	۳۰ کورنۍ	تاجیکان
پرندیو منځغری	Parandev glen	۵۳ کورنۍ	تاجیکان
یعقوب خیل		۳۰ کورنۍ	تاجیکان
دِهٔ ماله	Deh Malah	۴۰ کورنۍ	تاجیکان
بازارک یا کچو	Bazarak, or Kachu	۴۰ کورنۍ	تاجیکان
لغانه	Laghana	۲۰ کورنۍ	تاجیکان
خانیز	Khaniz	۶۰ کورنۍ	تاجیکان
فاروبل	Farubal	۸۰ کورنۍ	تاجیکان
پراخ	Parakh	۵۰ کورنۍ	تاجیکان
غیجي	Ghiji	۴۰ کورنۍ	سیدان
نولاوه	Nolawa	۲۰ کورنۍ	تاجیکان
کوت دره	Kot Dara	۱۸۰ کورنۍ	تاجیکان
ایسارک دره	Isarak Dara	۱۲۰ کورنۍ	تاجیکان
درخیل	Dar Khel	۲ کورنۍ	تاجیکان
بخشي خیل	Bakshi Khel	۱۰۰ کورنۍ	تاجیکان
قلعـهٔ فتح الله		۲۰ کورنۍ	تاجیکان
پیاوش دره	Piawash Dara	۱۱۲ کورنۍ	تاجیکان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په خیر و لولـئ

شيخان		۳۰ کورنی	تاجيکان
بنګي	Bangi	۱۲ کورنی	تاجيکان
برمل خيل	Baram Khel	۱۲ کورنی	تاجيکان
کابازان	Kabazan	۲۰۰ کورنی	تاجيکان
ګلستان		۳۰ کورنی	تاجيکان
پا چنار	Pachinar	۴۰ کورنی	تاجيکان
دِه خواجه		۳۰ کورنی	تاجيکان
اوداوه	Aodawa	۱۲ کورنی	تاجيکان
الوک	Alok	۱۵ کورنی	تاجيکان
قلعه لنګر	Kala Langar	۱۰ کورنی	تاجيکان
تاوک دره	Tawak Dara	۲۴۰ کورنی	تاجيکان
آب دره		۳۰۰ کورنی	تاجيکان
عنابه	Anaba	۱۵۰ کورنی	تاجيکان
ملکان		۲۰ کورنی	تاجيکان
فراج دره	Faraj Dara	۲۰۰ کورنی	تاجيکان
ميران شاه		۴۰ کورنی	تاجيکان
زمان کور	Zamankor	۱۲ کورنی	تاجيکان
کورابه	Koraba	۳۵ کورنی	تاجيکان
پُف دم	Pufdam	۱۵ کورنی	تاجيکان
سنجان	Sanjan	۱۵۰ کورنی	تاجيکان
آرامغيه	Aramghia	۱۵ کورنی	تاجيکان
بوله غـَـين دره	Bolaghain Dara	۳۰۰ کورنی	تاجيکان
کهنه دِه		۱۰۰ کورنی	تاجيکان
نماز جای	Nimazjai	۳۰ کورنی	تاجيکان
ګلبهار		۳۰۰ کورنی	تاجيکان
معاذالله خيل	Mazulla Khel	۱۵ کورنی	تاجيکان
مير بابا		۱۸ کورنی	تاجيکان
أشتـَـرګيران	Ushtargiran	۵۰۰ کورنی	تاجيکان
جمال اکه	Jamal Aka	۵۰۰ کورنی	تاجيکان
کشکتان	Kishiktan	۱۰۰ کورنی	تاجيکان
دِۀ رئـيسان	Deh Raisan	۴۰ کورنی	تاجيکان
چينه کي	Chinaki	۶۰ کورنی	تاجيکان
خم زردګر	Kham Zardgar	۵۰۰ کورنی	تاجيکان
کاريزي	Karezi	۱۵۰۰ کورنی	تاجيکان
محمد عراقي؟ محمود راقي؟ - ژ	Muhammad Iraki	۲۰۰۰ کورنی	تاجيکان
اروکي	Aruki	۱۰۰ کورنی	تاجيکان
بادام علي	Badam Ali	۳۰ کورنی	غلزي
شوخي	Shokhi	۵۰ کورنی	غلزي
ټولټال		**۱۱۱۹۴ کورنی**	

* **پنجشير:** يا: رخه: [33] : ۱۵ – ۳۵، ۲۸ – ۶۹: پنجشير د پروان د ولايت يوه ولسوالي ده چې ۷۰۶ کيلومتر مربع مساحت لري او افغان سرچينو ئـي د وګړو شمـيـر چې بزګري پرګني دي د ۲۵۲۵۴ تر ۳۱۴۵۷ تـنو تر منځ اټکل کړی

33-PANJSH I R Or ROKHA

دی. دا ولسوالي له لویدیځ لوري له کاپیسا او سالنگ، له شمال لوري له اندراب، له ختیځ لوري له چهار قریه او درهٔ هزاره او له سویل لوري له «دُرنامي» او کوهستان سره کرښه لري. پنجشیر ۵۲ کلي لري چي ۲۰ کلي ئـي له ۵۰۰ تنو ډېـر استوګن وګړي لري. لنډ مهالي مجلي دا کلي په لاندې ډول لیست کړي دي:

Onaba	عنابه	Dostam Khel Faraj		دوستم خیل فراج		آستانه	
Bad Qul	باد قول	بازارَکِ خاص		دشتک		Oluk	اولوک
پار شارِ آب دره		Parakh	پارخ	بخشي خیل		Borja Khel	برجه خیل
Tawakh	تاوَخ	Paye Chenar	پای چنار	Piyawesht	پیاوشت	Parshar- i- Abdara	
خانیزي بازارک		Hessarak -i- Shast		حصارک شصت		جنگلک	
Talakan	تاله کان	Dawa Khel	داوا خیل	خواجه		Khanizi-Bazarak	
رحمن خیل		Dur Khel	دُرخیل	Darband -i- Faraj		دربندِ فراج	
Sanguna	سنگنه	Satai Bazarak		ساتي بازارک		Zaman Kor	زمان کور
غلبک «غل بلک»		شیخان		Shofai- Abdara	شوفهٔ آبدره	Shast Rukha	شصت رخه
Farach,	فراچ	Ghuchi Dar Khel		غچي در خیل		Ghalback (Ghelbalak)	
قلعچهٔ فراج		Tulkha -i- Bazarak		تلخهٔ بازارک		Qabezan	قابضان
Kunda wa Kot		کندا و کوت		Gim Abdara	گیم آب دره	Qalacha-i-Faraj	
Garwashi	گرواشي	کهنه آب دره		Kango Abdara		کانگو آب دره	
Koraba	کورابه	Gir- i- Abdara		گیر آب ده		گلستان	
ملاخیل		Ferobal Bazarak		فروبال بازاک		Mala Bazarak	ماله بازارک
نولیچ و مل اسپه		Nolaba	نول آبه	Manjahur		مجاور؟ - ژ	منجه هور
مرچستانِ بازارک		Waro wa Barak		وارو و بارک		Nolich wa Malaspa	
						Mareshtan -i- Bazarak	

پانه: وګورئ: پناه: [34]:

* **پنقاش**: [35]: ۳۲ – ۳۴، ۱۶ – ۶۷ «ن»: دا د بامیانو د ولایت په سویل کي «قاش» ته نېـږدې یو کلی دی.

پاپـین کلان: ۷ – ۳۴، ۲۴ – ۷۰ «ن»: دا د جلال آباد د ولسوالي د حصارک په علاقه داری کي یو کلی دی چي د تور غرهٔ د غرنی لړی په لمن کي د «یاغي بند» [36] د سویل په نېـږدې ۵ مایلی کي موقعیت لري. استوګن وګړي. میاګان. [37] «جنکینز»

پاپـین خورد: – ۳۴، – ۷۰: دا جلال آباد د ولسوالي د حصارک په علاقه داری کي د «پاپـین کلان/ لوی پاپـین» د شمال په یو مایلی کي یو کلی دی. استوګن وګړي: میاګان. «جنکینز»

پاپـین کوتل : لوړوالی: ۱۳۰۰۰ فیټه. دا په «سپین غرهٔ» کي یو کوتل دی چي د جلال آباد د ولسوالي د حصارک له درې څخه په کورم کي تر کرمان درې پورې منتهي کـېـږي. دا کوتل د پاپین یا د حصارک د سیند په سر کي او د اوغز د کوتل په نېـږدې ۵ مایلی کي موقعیت لري. ویل سوي چي دا کوتل په دوبي کي د کچرو د تګ لپاره عملي دی. «آی. بي. سي»

پاپین روډ: وګورئ: حصارک روډ

34 -PANNAH See PANAH

35 -PANQASH

36 -Yaghiband

37 -Mians

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په خیر و لولـئ

پراچه : [38]: پراچه د يوې قبـيـلې نوم دی چې په افغانستان کې عمدتاً د کابل په ولايت کې ميشت دي. پراچه وګړي په اصل کې له پنجاب څخه افغانستان ته رامهاجر سوي دي او سني مسلمانان دي. ويل سوي چې په افغانستان کې د پراچه وګړو ټول ټال شمـېـر ۴۰۰۰ تنه دی. کيدای سي د پراچه نوم د «پرانچه يانو» [39] له نوم سره يو شان وي. (آی. بي. سي)

پراخ: [40]:۳۳ ــ ۳۵، ۳۰ ــ ۶۹: دا د پنجشير د سيند په پورتـنۍ برخې کې د سيند د غاړې په ښي لاس کې له بازارک څخه ۲ مايله کوز يو کلی دی. دې کلي کې د تاجيکانو ۵۰ کورونه ودان دي. دلته يو پراخ او ارت ځای دی چې د «ميدان مارغه» [41] په نوم يادېـږي، دا ځکه په دې نوم يادېـږي چې په پخوا زمانو کې دلته کومه جګړه سوې وه. سړک ئـې ښـهٔ دی او د منځغړي ارتوالی له ۶۰۰ تر ۷۰۰ يارډو پورې دی او له دې شمـېـر څخه ۱۵۰ يارډه ئـې د سيند بستر نيولی دی. دا تر غرونو لاندې په کيڼ لاس کې موقعيت لري. اوبـهٔ په څو کانالونو کې بهېـږي او کم عمقه دي. غرونه په دواړو غاړو کې لوړ دي، د کيڼ لاس غرونه زښت ډېـر ستوغ دي. (شهزاده تيموس)

پرام: [42]:دا د «چهار دسته هزاره ګانو» [43] يو ټبر دی.

پرانچه: [44]: دا د «هندکي يانو» [45] يوه قبـيـله ده چې د دې هيواد په بـېـلابـېـلو برخو کې خوارهٔ وارهٔ دي. دا چې دوی په اصل کې څوک او د چا له پښته دي هيڅ معلومات نـهٔ سته؛ ښاغلی ميسن وايي چې دوی کولای سي له «کافرانو» سره خبرې او مکالمې وکړي او ژبه ئـې تر يوې کچې د کافرانو ژبې ته ورته ده. د پرانچه وګړو يو شمـېـر کورنۍ د پنجشير د درې په کوزنۍ برخې کې ژوند کوي. راورتي هم وايي چې د سوات په درې کې يوازيني سوداګر چې موندل کـېـږي پرانچه سوداګر دي. همداشان دوی د برتانوي قلمرو په سيمو کې د راول پنډۍ د ولسوالۍ تر څنګ په بنو، پـېـښور، کوهاټ، هزاره سيمو کې موندل کـېـږي. د دوی ژبه هندي ژبې ته ورته ده؛ ډېـره شوني ښکاري چې دوی دې د کافرستان د کافرو له نژاد څخه وي.

عليم الله هم وايي چې پرانچه ئـيان په سوات کې سوداګر دي او هغه کاروانونه چې د خيـبر له منځه تـېـرېـږي اکثريت ئـې د پرانچه ئـيانو له پلوه پرمخ بيول کـېـږي. په دوی باندې زښت ډير اعتماد کـېـږي او د بډايانو او د پنجاب د بانک دارانو له پلوه ورته ستره مالي مرسته رسول کـېـږي.

جنکينز د جلال آباد د ولسوالي د پرانچه ئـيانو په هکله لاندنۍ کتـنې لري :

«ويل سوي چې د پرانچه د نوم ريښه له «فراشانو» [46] يا «حاجبانو» څخه راغلې ده. دوی په دې ولسوالي کې د «سرای» [47] په کلي کې دي؛ (سرای د سنګر سرای [48] يوه برخه ده چې په افغان خاوره کې ده) او يو شمـېـر ئـې په «لنده بوچ» [49] کې موندل کـېـږي.

په سرای کې چې د کامې يوه برخه ده او د کابل د سيند د غاړو په اوږدو کې ده، د پرانچه ئـيانو شمـېـر ۲۰۰ کورنۍ دی. په لنده بوچ او همدا شان په خپله کامې کې د دوی ۲۰ کورنۍ دي. دوی د دې ولسوالي په نورو برخو کې نـهٔ موندل کـېـږي.

په خپله پرانچه ئـيان وايي چې دوی په اصل کې د پنجاب له «خوشان» [50] څخه راغلي دي. دوی په خپلو منځو کې په هندوستاني ژبې خبرې کوي. د دوی مسلکي چاري: بوټ جوړول، رنګمالي، جامې پلورل او نور او نور دي او هم په بزګرۍ کې بوخت دي. (جنکينز، الفنستن، ميسن، راورتي، عليم الله، د پنجاب راپور، من فول)

پارنډِه : يا: پارنديو: پرنديف: :دا يوه

---

[38] -PARACHA

[39] -Paranchehs

[40] -PARAKH

[41] -Maidan-i-Margha

[42] -PARAM

[43] -Chahar Dasta Hazaras

[44] -PARANCHEH Or PIRANCHA

[45] -Hindkis

[46] - farashan : يا : chamberlains : په بيلابيلو معنی ګانو راغلی دی لکه : د پاچا د کور د چارو ناظر، د ښار پانګوال؛ په برتانيې کې د دربار وزير، د سلطنتي کورنۍ خانه سامان، په اروپايي هيوادونو کې خزانه دار. په دهخدا فارسي فرهنګ کې وايي چې : پيشکار، ناظر، حاجب، رئيس خلوت. معانی ديګر : (در اصل) فراش اتاق خواب، پرده دار، سرپيشخدمت (در خانه ی اشرافی)، (در برخی دربارها) رئيس خلوت، کارمند ارشد دربار، خزانه دار، ګنجور،

[47] -Sarai

[48] -Sangar Sarai

[49] -Landabuch

[50] -Khushan

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

پارندِه : یا: پارندیو: پرندیف: [51] :دا یوه دره ده چې له هندوکش څخه سرچینه اخلي او مخ پر سویل ختیځ لوري د پنجشیر د درې پر خوا غځېدلې ده او له «کچو» [52] یو مایل پورته ورسره یو ځای کېــږي. ویل سوي چې پارنده یو تـنگ منځغرى دى چې ارتوالى ئـې له یوهٔ ځایه تر بل ځایه پورې توپیر مومي؛ په ځینو ځایونو کې ۴۰ یارده او ځینو کې تر ۱۰۰ یاردو پورې دی او تر شاو خوا ئـې دنگ گرنگونه ولاړ دي. د منځغري د دواړو خواوو غرونه له ونو څخه محروم دي؛ په دې غرونو کې یوازې کوچنې بوټې موندل کـېـږي چې د سون توکو په توگه ورڅخه کار اخیستل کـېــږي؛ خو د غرونو په ډېرو کې په پسرلي او دوبي کې د مالګر لپاره پریمانه واښـهٔ شنـهٔ کـېـږي. د منځغري په پای کې د کروندې پټې سته چې یو شمـېــر پټي ئـې د غرونو په ډېرو کې هم جوړ سوي دي.
د پنجشیر له درې سره د یوې ځای کېدنې له ټکې تقریباً ۴ مایله پورته له پارنده سره له سویل لوري یوه بله لویه دره یو ځای کـېـږي چې د «تول درې» [53] په نوم یادېــږي؛ دې درې کې یو شمـېــر کرهنه هم سوې ده.
د پارنده په درې کې د تاجیکانو لاندني کلي دي:

Kaltari	کلتاري	Kalat	کلات
Godaran	گودَران	Dangana	دنگانه
Kund	کند	Daolana	دَو لانه

د پارندې یا پارندیو د درې په سر کې له کچو ۱۳ مایله لیرې په هندوکش کې یو کوتل دی چې د «پارندیو کوتل» [54] په نامهٔ یادېــږي. یو سړک پارندیو درې ته او د کوتل له سره د پارندیو درې سر ته ورغلی دی. (آی. بي. سي)

پارنده: یا: بازارک: [55]: ۲۵ – ۳۵، ۲۴ – ۶۹ «الف»: دا د هندوکش په لویدیځ کې یو کوتل دی چې د پنجشیر له درې څخه د اندراب په درې منتهي کـېـږي. دا کوتل د پارندهٔ درې په سر کې په پنجشیر کې له کچو څخه نبـږدې ۱۳ مایله لیرې واقع دی. دا کوتل «د خاواک له کوتله په استثناء» د دوه وو درو تر منځ د ارتباط بهترین لاره جوړوي؛ د بومي راپورونو له مخې داسې ښکاري چې دا کوتل د افغان اوښانو لپاره نسبتاً آسانه کوتل دی. ویل کـېـږي چې په ۱۸۶۴ز کال کې امیر شیرعلي د همدې کوتل له لارې توپونه په اوښانو تـېــر کړل؛ کیدای سي امیر دغه مهال سړک باندې کار کړي وي چې توپونه ئـې وربانډې تـېــر کړل خو له هغه مهاله راوروسته نور په دې کوتل کې کوم کار نـهٔ دی سوی. دا کوتل د نوامبر د میاشتې له نیمايیو څخه بیا د اپریل د میاشتې تر نیمايي یا پای پورې په واورو بند وي.
ویل کـېـږي چې د همدې کوتل په شاو خوا کې هندوکش د «تالاب ِ آب» [56] په نوم پـېـژندل کـېـږي؛ د کوتل په شمالي ډډې کې تیټ مهمیزونه او ټیټې ډډې ښې په ونو پوښلي دي خو په خپله اساسي غرنۍ لړۍ لوڅه لیره ده چې په ځینو ځایونو کې ئـې د کال له سره تر پایه واورې وي. د پارنده کوتل د بازارک په نوم هم یادېــږي. (آی. بي. سي)
* **پارچه**: [57]: ۹ – ۳۳، ۲۴ – ۶۸ «ن»:دا د غزني په ولایت کې د «بَر متا خان» [58] په شمال ختیځ کې د «سر دِهٔ رود» [59] په درې کې یو کلی دی.
* **پارچاو**: [60]: دا د ننگرهار په ولایت کې د لال پورې په شمال ختیځ کې د پاکستان پولې ته نبـږدې د کابل د سیند په اوړدو کې یو کلی دی.

پارگام: یا: بگرام: [61]: ۸ – ۳۵، ۲۳ – ۷۱ «الف»: دا د کونړ د سیند دښې غاړې په اوږدو کې له اسمار څخه ۲/۱ – ۷ مایله پورته یو کلی دی چې ډیره کرهنه په کې سوې ده. (آی. بي. سي)

51 -PARANDEV Or PARANDEH
52 -Khushan
53 -Tul Dara
54-Parandev Dara
55 -PARANDEV Or BAZARAK
56 -Talab -i -Ab
57 -PARCHA
58 -Bar Metakhan
59 -Sardeh Rud
60 -PARCHAO
61 -PARGAM Or BARGAM

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

پریان: ۳۸ – ۳۵، ۱ – ۷۰ «ن»: دا د هندوکش له غرنی لړی څخه راکوز سوی یو منځغری دی چې مخ پر سویل لویدیځ لوري د پنجشیر د درې په سر کې ځغلیدلی دی او له «دشتِ رواتِ» [62] څخه شاوخوا ۱۱ مایله پورته د پنجشیر له درې سره یو ځای کېږي. په دې منځغري کې څو کلي دي، تر ټولو لوړ کلی ئې د «پیر گزار» [63] په نوم کلی دی. وروسته د «مزار» [64] او د «کرپیت آو» (کور پیت آو) [65] کلي راځي چې ۲۰۰ کورونه لري. له «کرپیت آو» کوز د څلور دهي لاندني کلي دي:

جسته	Jista	کوچان	Kuchan	قلعهٔ سوجه	Kala -i- Sujah
شاه نوز	Shahnuz	پریان خاص		Parian	

پورته یاد سوي کلي ټول په ګډه ۱۰۰ کورونه دي. په دې توګه په ټول پریان کې ۳۰۰ کورونه دي او وګړي ئې ټول له یوې مخې تاجیکان دي. دلته ډېره بنه کرهنه سوې ده خو د میوو ونې نهٔ لري. له دې ځایه د یوهٔ غنډ لپاره اړتیا توکي چې د دوه وو اونیو کفاف ئې وکړي راټولیدای سي. ویل سوي چې د منځغري پراخوالی په اوسط ډول ۲۰۰ یارډه دی او دلته د سرتیرو د کمپ لپاره ځای هم سته.
«ویل سوي چې له «کرپیت آو» درې سړکونه تللي دي. د کیڼ لاس سړک (شمال لویدیځ ئې) چې د «چندک کوتل» [66] له لارې تللی خوست ته ځي ډېر بد سړک دی، ویل کېږي چې دا سړک د بار وړونکو څارویو د تګ لپاره عملي نهٔ دی. دوهم سړک (شمالي هغه ئې) د «کوتلِ بوبک» [67] منځغري باندې منتهي کېږي ، د بوبک کوتل اکثراً د «کوتلِ ناوک» [68] په نوم یادېږي) او له همدې ځایه د «انجمن» [69] منځغري ته او بیا بدخشان (فیض اباد) ته ځي. سړک له پیر گزار پورته، (د یوهٔ مهمیز له سره؟) له یوهٔ کوچني کوتل څخه تېرېږي چې د «کوتلِ کله تک» [70] په نوم یادېږي. پخوا همدې ځای ته نېږدې یوه کلا او د «کله تک» [71] کلی وو خو دا کلی اوس متروک دی. له کوتل څخه د کوزیدلو لاره آسانه نهٔ ده او له انجمن څخه ۱۰ مایله لیرې موقعیت لري. د لارې په اوږدو کې اوبهٔ سته خو د استوګنې کوم ځای نهٔ سته. یوه لاره چې ویل کېږي د اوښانو د تګ لپاره مناسبه لاره ده خو د کوزیدلو لاره ئې آسانه نهٔ ده. (له فیض آباد څخه د پنجشیر د درې تر سر پورې د دې لارې شتون له ستراتیژیک اړخه د اهمیت وړ دی. دریم سړک ښي لاس ته (ختیځ خوا ته) د «چمار منځغري» (درهٔ چومر) [72] ته او د غرونو له سره کافرستان ته تللې ده. دا یوه سخته لاره ده. د چمار لاره د پام وړ سختې لري او دواړو خواوو ته ئې دنګ غرونه ولاړ دي. دا لاره ډېره تنګه نهٔ ده او څو ځایونه په کې سته چې سرتېري کولای سي په کې کمپ ووهي. ویل سوي چې دا لاره یوازې د پلي کسانو د تګ لپاره ده او د آسونو د تګ لپاره عملي نهٔ ده. د پریان خلک خپل سون توکي له چمار څخه تر لاسه کوي او د ولې د ونو پریماني په کې ډېره ده. ویل سوي چې له «کرپیت آو» څخه د چمار تر کوتل پورې لاره ۱۰ مایله ده.
د کوزیدلو لاره همدې منځغري ته ورته برابر سختوالی لري. په څوارلسم مایل کې د کافرانو د استوګنې لومړی سیمه رارسېږي. د کافرانو د استوګنې دا سیمه د «اتاتي» [73] په نوم یادېږي. په دې پسې دغه د استوګنې سیمې دي:

پوشل	Poshal
لشته غم	Lashta Gham
لرهه پاچا	Larha Pachha

62 -Dasht -i- Rewat
63 -Pir Guzar
64 -Mazar
65 -Kirpitao (Kur Pitab)
66 -Kotal Chunduk
67 -Kotal -i -Bubak
68 -Kotal Nawak
69 -Anjuman
70 -Kotal -i- Kalatak
71 -Kalatak
72 -Chamar glen (Darrah -i- Chomar)
73 -Atati

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

ویل کـښـږي چې د «لرهه پاچا» کلی د امیر تیمور «ګوډ تیمور» له پلوه ودان سوی دی. د پاچا له کلي کوز د «ګدو»، «چتور» او «مندول» [74] کلي دي. په مندول کې د «اریوح» [75] ختیځ او د «وریاج» [76] ختیځ منځغري سره یو ځای کـښـږي.
« په پریان کې له چهاردهي څخه کافرستان ته دوه سړکونه «وَرَز» او «اریوح» [77] ته تللي دي. دا دواړه سړکونه په همدغو نومونو د منځغرونو سرته خېـږي او په همدغو نومونو منځغرونو ته ورکوزېـږي. د اریوح سړک تر بل هغهٔ ډېـر ښـهٔ سړک دی. په همدې سړک باندې آسونه بیول سوي دي. د وریاج پر لارې باندې د مالګې سوداګر تګ راتګ کوي. هغه سوداګر چې د پنجشیر له خوا مالګه راوړي د «تقریباً ۵ مایلو په اوږدوالي» نیمایي لارې پورې راځي او همدلته ئـې جنس په جنس مبادله کوي. ویل سوي چې د وریاج لاره د چمار لارې ته ورته ده.دا کوتل په «کوهٔ سرخ شال» کې چې لوړه ځوکه لري واقع دی. د کوتل د شمال ختیځ غرنۍ ځوکه د «میر اسمعیل» په نوم یادېـږي. د اریوح کوتل د سرخ شال د غرنۍ ځوکې په شمال لویدیځ کې واقع دی. د «واخي» [78] غرنۍ ځوکه د سرخ شال د غرنۍ ځوکې په بلې خوا کې ده.
ویل سوي چې د وریاج له کوتله د کافرانو تر لومړي استوګنځي پورې واټن هماغومره واټن دی لکه چې د چمار د سړک له لارې یعني تقریباً ۱۴ مایله دی. د استوګنې دا لومړنی ځای د «لینا» «لینار؟» [79]او ورپسې ئـې د «پُرنګ» [80] په نوم یادېـږي.
په دغو دواړو کلیو کې د «قریشي کافرانو» [81] ۲۵۰ کورونه دي (دوی ځکه د قریشي کافرانو په نوم یادېـږي چې یو وخت دلته په دغو کلیو «قریشي اعراب» [82] استوګن ول. دلته کرهڼه سوې ده او هم د میوو بڼونه لري. منځغری ۲۰۰ یارډه ارتوالی لري بیخ ئـې تـنګ او ډډې ئـې ستوغې دي. لږ کوز ئـې د «دشت ِ عیار» [83] په نوم یو ځای دی چې سرتـېـري په کې کمپ وهلای سي. له دې ځای کوز منځغری په یوهٔ تـنګي بدلېـږي چې د «مخیم کداو/؟ کندو - ژ» [84] په نوم یادېـږي.
تر دې نور کوز د «لینا» په نوم یو بل تـنګی راځي چې په دواړو خواوو کې ئـې ستوغ غرونه واقع دي.
ویل سوي چې له پریانو څخه د درې واړو سړکونو په منځ کې تر ټولو سړکونو ښـهٔ سړک د اریوح سړک دی چې باروړونکي یابوګان ورباندې کولای سي لاړ سي خو دا تګ به ئـې له سختۍ سره مل وي. دا سړک هم دوه وو نورو سړکونو ته لږ و ډېـر ورته والی لري. د اریوح د منځغري د لویدیځې خوا په ۵ یا ۶ مایلۍ کې پخوا یو کلی وو چې د اریوح د کلي په نوم یادیده، خو له دې چې پر دغه کلي باندې کافرانو تل مدام بریدونه کول نو کلیوالو دا کلی پریښود او اوس متروک دی. ویل سوي چې د اریوح کوتل له «چهار دِه» څخه ۱۵ مایله او ورهاخوا ئـې د کافرانو لومړی کلی په همدومره واټن لیرې دی. دا کلی هم د اریوح د کلي په شان او د اریوح د کلي د دلیل په شان یو متروک کلی دی؛ ځکه دا کلی هم د پنجشیریانو بریدونو ته ډېـر معروض کلی وو. «شهزاده تیموس، له بومي معلوماتو څخه»

پړي دره: وګورئ: جګدلک

پرجک: [85] : ۴۴ – ۳۴، ۱ – ۶۷ «ن»: دا د بامیانو په ولایت کې د «دریای بندِ امیر» په اوږدو کې یو کلی دی.

پرجنه: [86]: ۱۹ – ۳۴، ۵۱ – ۶۹ «ن»: دا د جلال آباد په ولسوالي کې د «سرخاب» د سیند د کیڼې غاړې په اوږدو کې د «سرخ پُل» [87] د پلـهٔ د سویل لویدیځ په ۳ مایلۍ کې یو کلی دی. استوګن وګړي: خوګیاڼي. «مک نایر»

* **پارک**: [88]: ۳ – ۳۳، ۴۳ – ۶۸ «ن»: دا د غزني په ولایت کې د موسی خیلو د سویل ختیځ په نږېـږدې ۲ مایلۍ کې یو کلی دی.

---

74 -Gadu, Chatur and Mandul
75 -Arioh
76 -Wariaj
77 -Waraz and Arioh
78 -Wakhe
79 -Lina (Linar ?)
80 -Purang
81 -Koreshi Kafirs
82 -Koreshi Arabs
83 -Dasht -i -Ayar
84 -Mukhim Kadao
85 -PARJAK
86 -PARJ I NA
87 -Surkh pul
88 -PARK

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

پاړپـــت: [89] :ــ۳۵، ــ ۷۱: لوړوالی: ۱۳۵۰۰ فيټه. دا يو کوتل دی چې په کافرستان کې د «پيټي ګل» [90] د درې له سر ځخه بيا په چترال کې تر «بمبورت» [91] پورې منتهي کـېـږي. کوتل ته د ختلو او د کوزيدلو لارې دواړه ډېـرې ستوغې دي او د کچرو د تګ لپاره غير عملي دي. (رابرتسن)

پارسا: ــ ۳۴، ــ ۶۸: دا يوه ستوغه او تـنګه دره ده چې د غوربند په چاردهي کې راڅرګندېـږي. د دې درې له سر ځخه د اوښ د تګ يوه لاره نيغ په نيغه د پغمان تر غرنی لړۍ پورې تللې ده ؛ همدا لاره د کابل – چاريکار سړک باندې هم منتهي کـېـږي. زموږ د لومړنيو معلوماتو له مخې په دې درې کې شيخ علي هزاره ګان استوګن دي خو عملاً د دې منځغري او د استوګنو وګړو په هکله ئـې دقيق معلومات په لاس کې نـهٔ لرو. (پيکاک)

* **پارشار**: [92]: ۱۳ – ۳۵، ۲۵ – ۶۹ «ن»: دا د کاپيسا په ولايت کې د «اناوې» [93] په ختيځ کې د پنجشير د سيند د يوې څانګې دغاړې په اوږدو کې يو کلی دی.

پاړسيوان: وګورئ: پينځم ټوک

* **پـَــروم**: پاروم: [94]: دا د لغمان په ولايت کې، «بالامرغاب» [95] ته نېـږدې د نورستان د سيند د يوې څانګې په اوږدو کې يو کلی دی.

نور بيا

پروان: دا د افغانستان د مرکز په ختيځ کې يو...

يادونه: قدرمنو لوستونکو! تاسو تر دغه [لينک] لاندی د ښاغلی آريا صاحب په آرشيف کی د لمړی ټوک، دوېم ټوک، دريم ټوک، څلورم ټوک، او د پنځم ټو: ټولي برخي لوستی شئ.

---

[89] -PARPIT
[90] -Pittigul valley in Kafiristan
[91] -Bomboret in Chitral
[92] -PARSHAR
[93] -Anawa
[94] -PARUM
[95] -Bala Murghab

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ